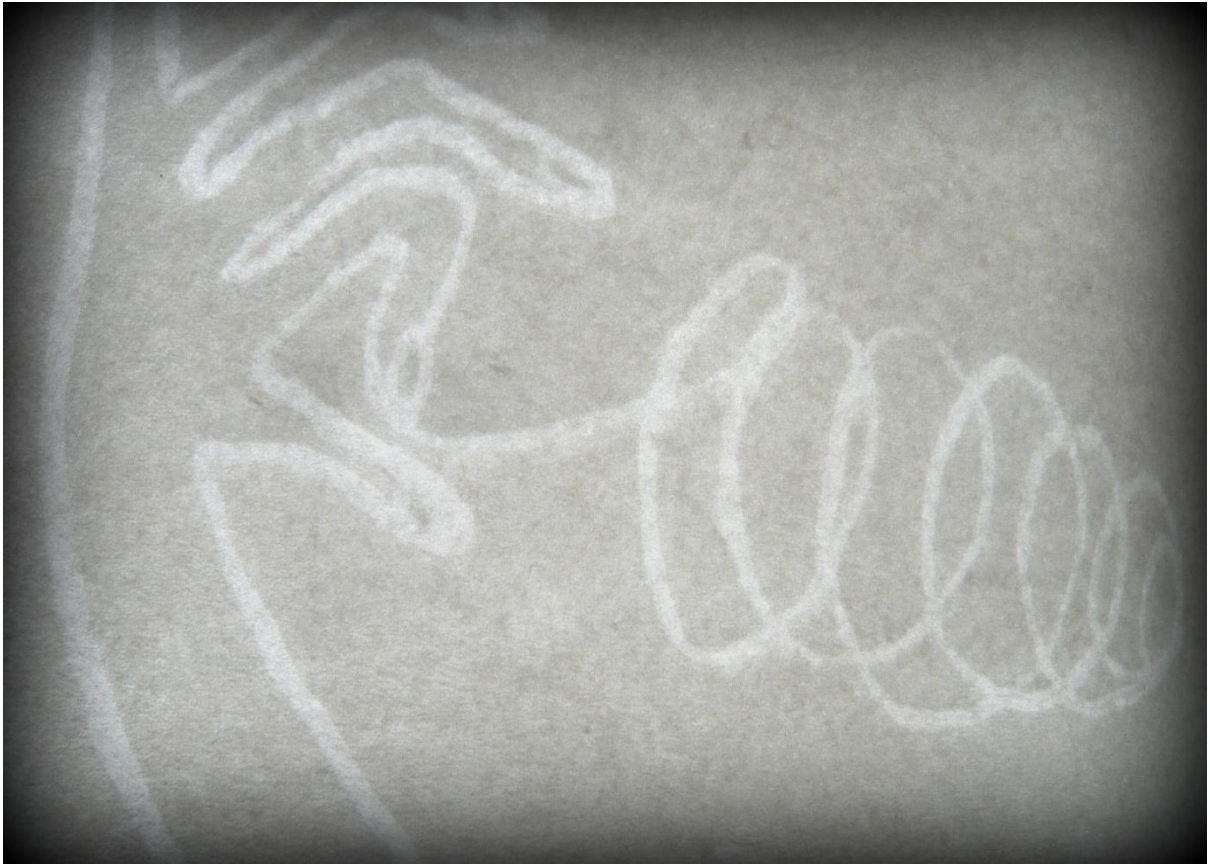

EN METAFYSISK TILGANG TIL PAPIR

Vandmærke

En metafysisk tilgang til papir indikerer en hypotetisk, mental, æterisk og åndelig tilgang. Det handler ikke om, hvordan man fabrikkerer papir, men rejser spørgsmålet: hvad foretager mennesker bøjet over kar med vand og flydende fibre sig egentligt?

Anne Vilsbøll støber papir i Zimbabwe

Forestil dig, at du observerer produktion af ark for første gang. Du vil iagttage en person, der står bøjet over et stort kar, idet han/hun holder en form med enten et bambus eller et kobbervæv og et dækkel ovenpå med begge hænder. Formen dyppes ned i karret, og løftes op igen, hvorpå kaskader af vand løber gennem formens netværk, og en organisk flad substans kommer til syne på formens overflade. Hvad er det personerne gør? De cirkulerer i vand, udøver cirkelbevægelser, idet de folder og udfolder natur. Den cirkulære bevægelse ses afspejlet i naturen: i planteliv – tænk på træers årringe, i havets evige bølgebevægelser, og når mennesker beder med deres rosenkrans mellem hænderne. Svaret kunne være, at udøveren løfter nye jordoverflader op af vandet, og at der skabes et aldrig før set eksisterende væv - et web.

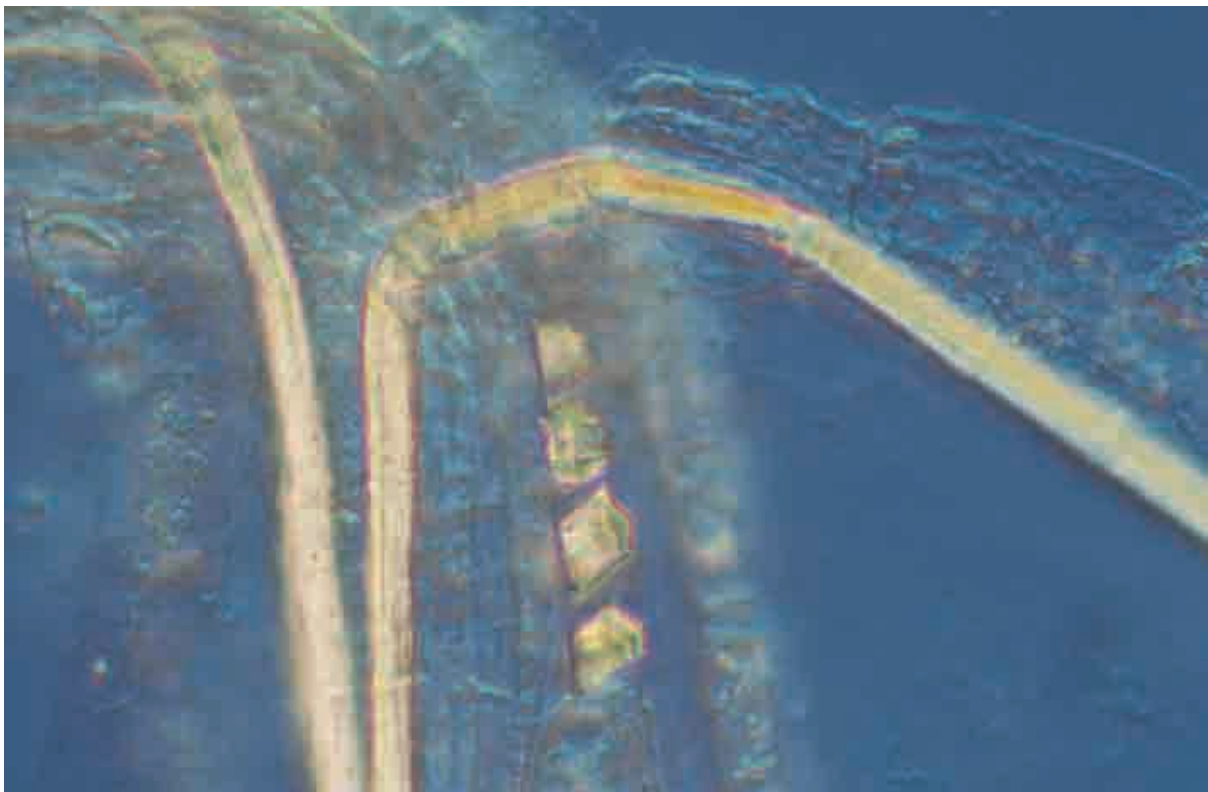
På dansk, norsk og svensk kaldes en overflade skabt som ovenfor beskrevet for *et ark*. På finsk et *arkki*, på engelsk *a sheet* (et lagen), på fransk *feuille* (et blad), på tysk *blatt*, på spansk *hoja* og på hollandsk *vel*. Definitionen på et ark er en båd eller et skib, i hvilket Noah, hans familie og dyr blev reddet under syndfloden. Arken giver beskyttelse og sikkerhed og inkluderer the sacred chest - den hellige kiste - som for hebræerne repræsenterer Guds nærvær, et opbevaringssted i en synagoge, hvori Torah ruller befinder sig – det jødiske folks fundamentale fortælling. Hebræernes ord for ark er *teba*, som har forbindelse til frelse fra vandet. Historien om syndfloden er knyttet til historien om skabelsen, en kontinuerlig skabelsescyklus, destruktion og konstruktion i lighed med handlingen at skabe papirark. Det univers, de gamle hebræere forestillede sig, bestod af en flad disk med himlen overover og underverdenen nedenunder, beskyttet af en transparent kuppel, som omsluttede jorden og beskyttede den mod det omkringliggende ocean. Jorden var en flad disk ligesom et ark. Noahs ark repræsenterer det tre-etagers kosmos i miniature: himlen, jorden og havene (1). Ved fremstilling af et ark papir bevæger man sig fra luften gennem vandet for at løfte det nyskabte ark

op fra vandet(2). Når man skaber et ark papir, fremstår jordens planter i ny genskabt form fra vandet i en rund bevægelse.

Ordet rund er et roligt ord, som Gaston Bachelard kalder det i sin bog *Poetics of Space*. Væren er rund. Verden er rund omkring den runde væren. Bachelard refererer til Rilke's *Poemes Francais*, hvor et ensomt træ i centrum af verden indtager et festmåltid på himlens store kuppel: *Tree always in the center/Of all that surrounds it/Tree feasting upon /Heaven's great dome*.

Bachelard skriver, at han aldrig vil kunne finde et bedre skrift for en værens fænomenologi som på en og samme gang etableres i sin rundhed og sin udvikling og, at Rilke's træ ville åbne for et vigtigt kapitel i hans album for konkret metafysik (*Poetics of Space*). Hvad Rilke's træ åbner for Bachelard's refleksioner, åbner fremstillingen af et ark papir også, eftersom selve handlingen at skabe et ark papir er udtryk for *rund væren*.

Sammen med tekstil og keramik er håndlavet papir sædvanligvis blevet associeret med håndværk, som igennem historien har haft sine op-og nedture, for igen i det 21.årh. at genopstå med værdighed og få fordums konventioner til at virke forældede. Papir og det vævede tekstil har i århundreder ligget bag verdens mest anerkendte kunstværker. Hele kulturer holdes sammen af dette fibervæv, som ind imellem synes at være truet i den digitale kultur, men stadig forbliver en elementær substans i civilisationen. Fibre, det textuelle, bærer vi som tekst i vores beklædning. Fibre har deres egen hemmelige tekst.

Håndlavet papir forstørret 1my

Før fibre bliver til ark har de gennemgået en behandling af nedbrydning, næsten lig fordøjelsesprocessen, for at frigive cellulose fra plantestængler, så disse kan blive til papirmasse. Fibrene bliver til små slyngede spiraler, der skaber stærke bånd indeni arkets rum. Den måde,

hvorpå organiske og syntetiske fibre væves og sammenflettes, er den basiske inspiration for vores teknologiske kultur, hvilket bla. afspejles i den teknologiske terminologi f.eks.: *-vævemodeller er i sig selv emne for model transformationer, - at væve et nyt væv, uddannelse og forældreskab i en æra af teknologisk forandring – søg selv på nettet.*

Planter transformeres til en organisk flade, der er i stand til at absorbere som menneskets hud. Et arks styrke afhænger af, hvorledes naturens planter forarbejdes - mulighederne er mangfoldige. Akten at skabe papir forankrer *the maker* til sit arbejde på en naturlig, organisk måde og udvider fremstillerens ånd.

I det 21. årh.'s kunstverden er materiale- og formkategorier blevet irrelevante, og vi placerer vigtigheden på selve tilblivelseshandlingen, *the making*. At handle i en tilblivelsesakt kan snarere blive anskuet som en meta-aktion, som kunst i sig selv, hvor man gør det usynlige synligt, fysisk og håndgribeligt. Denne undersøgelse af materialet er kunst. Det er vigtigt at dirigere den kreative energi ind i tingenes oprindelse – nu mere end nogensinde før.

Den amerikanske forfatter og kunstkritiker for The New Yorker, Calvin Thomkins skriver i sin bog *Lives of the Artists*, at den moderne kunstners grænseløse frihed har været en endeløs byrde, og at for den nutidige kunstner er kunst blevet til en tilgang til problemet i at leve. At tilnærme sig problemet i at være til berører biologiske, geografiske, økologiske, kemiske, historiske, kulturelle og æstetiske aspekter. De samme aspekter som forefindes i ark. Et nyfødt ark er et unikt hvidt rum, et område med potentiale for udvikling – en pause for at lade tanker synke ind.

Et hvidt ark er en begyndelse af myriader af ting. Det er *dao*, et akkumuleringsrum; det er *zen*, der understreger form som tomhed. Om tomhed som form siger Lao Zi, Chapter 28: *at kende det hvide, at bevare det sorte, det er verdens form.*

Kinesisk *qi* (chi) er formløst tomt rum, der skænker liv. *Qi* er et konceptuelt begreb for kosmisk kraft og tomt rum, hvor *qi* dvæler roligt og fuld af liv. Japansk *ma* er det, der finder sted i en persons fantasi – hos den person, som oplever en simultan bevidsthed af form og ikke-form, en vision.

Vi har alle billeder i sindet, der flimrer i vores indre flow. Billeder, vi ikke altid reagerer på; de flimrer blot i midten af vores indre. For at kunne skabe et ark papir, skal sindet være i fokus indefra, sindet oversætter fortiden, nutiden og fremtiden i arket, hvorved et ark kommer til at symbolisere tid og sind. Ark indeholder sindet. En professionel papirmager har sit eget personlige såkaldte *stroke*. Hvis han eller hun er i balance med sig selv, vil det fremstillede ark være perfekt. Hvis han derimod er i ubalance, kan man se, at han har mistet kontrollen over sit *stroke*. Handlingen afspejler fremstillerens kontakt med sit sind og sine sanser - den indre balance.

Vi bliver født med fem sanser, som er beregnet til at blive udviklet. Hvis vi relaterer disse fem sanser til et ark, finder vi, at ark indeholder alle fem sanser. Ark indeholder lyd: den tyske komponist Josef Anton Riedl opførte papirmusikkoncerter; ark indeholder smag: den amerikanske kunstner John Cage fremstillede *Edible Papers*, baseret på hans makrobiologiske diæt; ark er taktilt, ethvert ark indbyder til berøring; ark er synligt, man skal se ark og ikke bare kigge på ark; ark indeholder lugt af planter og vand – af natur. At opleve via vore sanser gør os mange gange rigere end vor tankerækker.

Ark som kunstværk har sin egen varen og okkuperer et andet system af tid, intervaller og perioder end menneske-og dyreliv. Ark har mulighed for at fortælle sin eget geo – historie. Geo-historie er historiefortælling, interaktive historier, der forbinder billeder, videoer og det narrative. Geografi betyder *at skrive om jorden*. En typisk ordbogs definition ville lyde: en videnskab, som drejer sig om beskrivelse, distribution og interaktion af forskellige fysiske, biologiske og kulturelle funktioner om jordens overflade.

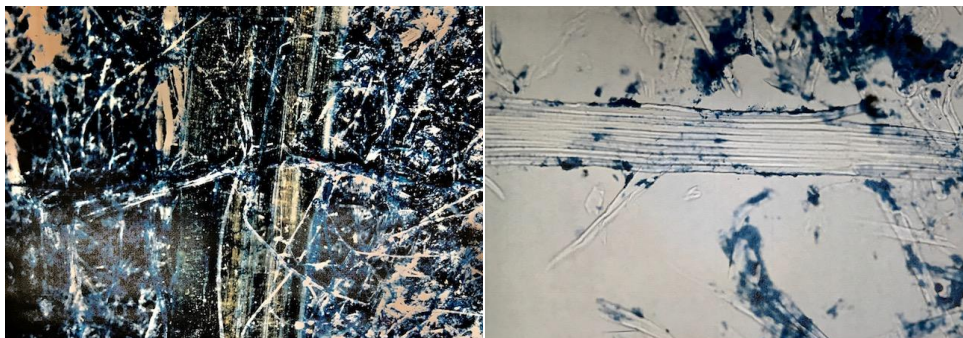
Forestil dig at give arkets kropslighed sin egen historie. Ark har sit eget skjulte indre sprog, et poetisk rum, som forbliver latent i det talte sprog.

En undersøgelse af arkets indre usynlige sprog ville betyde at skrive historier om arks geografi, som ville gøre os i stand til at genopdage vor territorier i en ny form. Dette kan gøres som digital storytelling. At informere om arks egen historie ville bringe arket ind i den teknologiske udvikling og ville fremhæve dets vigtighed som en natur i sig selv.

Japansk stempelastryk for Vilsbøll, vil = en kilde, boll = et fast sted

Anne Vilsbøll er billedkunstner, forfatter og kurator med håndlavet papir som kunstnerisk udtryksmiddel som speciale. Hun er forfatter til bøger fra Borgens Forlag og adskillige artikler om håndlavet papir som kunstnerisk udtryksform – i de sidste 15 år hovedsageligt til internationale tidsskrifter. Hun har tidligere været gæstelærer og foredragsholder på designskoler og kunstakademier i Skandinavien; i de senere år på papirmuseer og papirkonferencer rundt omkring i verden. Anne Vilsbølls nuværende projekt: Making the Invisible/Visible er koncentreret om at finde frem til arkets usynlige essens.

Fibre/Ark/Pigment: Making the Invisible Visible

- 1) I Genesis 1 siges, at Gud skabte en tredelt verden for menneskeheden, som et rum i midten af vandene.
- 2) I Genesis 6-8: han fylder rummet med vand igen, idet han kun frelser Noah, hans familie og dyrene sammen med ham i arken.